

Itämeren hiekkarannat

Sandstränder med perenn vegetation i Östersjön

Koodi: 1640

Luontodirektiivin luontotyyppi (liite I)

BOR suojelutaso epäsuotuisa huono, kehityssuunta heikkenevä

Luonnehdinta

Itämeren hiekkarannat ovat aaltojen muovaamia ja sijaitsevat Itämeren rannoilla ja saarissa vesirajan yläpuolella. Niillä kasvaa monivuotisia kasveja, esimerkiksi rantavehnnää, suola-arhoa, merinätkelmää ja merisinappia. Kasvipeite on tyypillisesti harva ja kasvittomia hiekkapintoja on etenkin lähellä vesirajaa. Hiekka on vallitseva maalaji, mutta sen seassa voi olla soraa ja kiviä. Dyynialueilla hiekkarantaan lue-taan vain vesirajan ja dyynien välinen tasainen alue, koska dyynit kuuluvat muihin luontodirektiivin luontotyyppeihin.

Hiekkarantojen luonnontilaisuuden kannalta keskeisiä piir-teitä ovat kasvillisuuden matalakasvuisuus ja laikuittaisuus, hiekkarantojen tyyppilajien vallitsevuus kasvillisuudessa, pui-den, pensaiden ja ruokokasvustojen vähäisyys, maaston ku-lumattomuus, rantaan ajautuneiden levä- ja ruokomassojen vähäisyys (lukuun ottamatta rakkolevävalleja) sekä rannan puhtaus (ei öljyä yms.).

Levinneisyys

Suomessa hiekkarantoja on melko vähän, mutta niiden levin-neisyysalue kattaa koko rannikon ja saariston. Esiintymiä on runsaimmin Perämerellä sekä Salpausselkien ja harjujakso-jen jatkeena olevilla hiekkasaarilla Saaristomerellä ja Itäisellä Suomenlahdella.

Kooltaan suurimmat hiekkarannat ovat dyynimuodostumien yhteydessä Hailuodossa, Kokkolan Vattajalla, Kalajoella ja Porin Yterissä.

Nykytila ja uhkatekijät

Hiekkarantojen levinneisyysalue ei ole supistunut, mutta nii-den pinta-ala on huomattavasti vähentynyt viime vuosikym-meninä. Syynä ovat mm. rehevöitymisestä ja rantalaidunnuk-sen loppumisesta johtuva umpeenkasvu, joka on muuttanut hiekkarantoja ruovikoiksi tai pensaikeiksi, sekä paikoin myös rakentaminen. Hiekkarantojen luonnontila on heikentynyt muun muassa rannoille kertyneiden levämassojen sekä toi-saalta maaston kulumisen vuoksi. Kulumista aiheuttavat run-sas uimaranta- ja veneilykäyttö sekä hiekanotto.

Rehevöitymisestä johtuva umpeenkasvu ja kuluminen ovat uhkia tulevaisuudessakin, mutta rakentaminen suoraan hiek-karantojen päälle on loppunut, koska vähäpuustoiset hiekkarannat on luonnonsuojelulailla suojeltava luontotyyppi. Uusia tulevaisuuden uhkia ovat ilmastonmuutokseen liittyvä meren-pinnan nousu sekä hiekkarannoilla nopeasti leviävä vieraslaji kurturuusu, joka tukahduttaa luontotyyppin alkuperäistä kas-villisuutta.

Kuva: Anne Raunio